

KIUSAAMISEN EHKÄISYN TOIMINTAMALLI

Novidan ammattiopistossa Liedossa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa toteutettiin lukuvuosina 2023-24 ja 2024-25 OPH:n rahoittaman ja SAKU ry:n koordinoiman HYMY-hankkeen kautta kiusaamisen ehkäisyn kampanja. Kampanjaan kuului muun muassa

- opiskelijoiden ja henkilöstön kiusaamiseen puuttumisen toimintaohjeiden päivittäminen
- teemoittain vaihtuvat julisteet koulutaloissa. Julisteissa mukana QR-koodi, josta löytyy Novidan ohjeistus opiskelijalle kiusaamistilanteessa toimimiseen
- yhteisöllistä toimintaa, kuten tapahtumia ja erilaisia matalan kynnyksen kisoja
- erilaisten asiantuntijoiden (kuten Ankkuri-tiimi, koulupoliisi, kokemusasiantuntijat) esityksiä ja keskustelutilaisuuksia koulu yhteisöissä
- kiusaamiskyselyitä opiskelijoille ja opettajille
- aloittain toteutettuja kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseen liittyviä keskustelutilaisuuksia opettajille
- pysyvän kiusaamisen ehkäisyn toimintamallin laatiminen

Tässä materiaalissa kerrotaan, millaisia hankkeessa rakennettuja ja pilotoituja toimenpiteitä jää hankkeen jälkeen oppilaitoksen arkeen.

Kiusaamiseen puuttumisen toimintaohjeet

- henkilöstön päivitettyjä toimintaohjeita ylläpidetään henkilöstön intranetissä
- opiskelijoiden toimintaohjeita ylläpidetään opiskelijoiden intranetissä (opiskelijoiden intranet uusi toimintamalli)

Perehdytys

- uuden lukuvuoden käynnistyessä elokuussa opekokouksessa otetaan kiusaamisen ehkäisy jatkuvana teemana esille ja kerrotaan tulevasta kiusaamiskyselystä
- uudet opettajat perehdytetään kiusaamisen ehkäisyn toimintaohjeisiin ja -tapoihin Novidassa
- vastuuopettajat perehdyttävät opiskelijat kiusaamiseen liittyviin sääntöihin ja toimintamalleihin Vastuuopettajan oppaan muistilistan mukaisesti
- huoltajille kerrotaan kiusaamisen ehkäisystä ja kiusaamiseen puuttumisesta kotiväen illoissa

Nettivideoita oppitunneille

- Kiusaaminen - ryhmän ulkopuolelle jääminen (Kesto 3.31). Keskustelun aiheita videon katsomisen jälkeen: Millaisia ajatuksia video herättää? Miten ryhmätöiden tekeminen/parityöskentely saataisiin sujuvammaksi erilaisten henkilöiden välillä? <https://www.youtube.com/watch?v=x8Jwls817uU> Julkaisija: Nuorten Akatemia.
- Tunnista kiusaaminen – myös verkossa (Kesto 5.47). Keskustelun aiheita videon katsomisen jälkeen: Millaisia ajatuksia katsominen herätti sinussa? Jos havaitsee nettikiusaamista, miten/mihin siitä voi ilmoittaa? <https://www.youtube.com/watch?v=IJdjuqTuQgo> Julkaisija: Opetushallitus.
- Kiusaaminen (Kesto 2.08). Keskustelun aiheita videon katsomisen jälkeen: Millaisia ajatuksia katsominen herätti? Millä tavoin voisi rohkaista muita vastaavassa tilanteessa? <https://www.youtube.com/watch?v=ul7k8BkA7> Julkaisija: jennysvoices

Kiusaamiskysely opiskelijoille ja opettajille

- kiusaamiskysely toteutetaan joka vuosi syys-lokakuussa
- rehtorit vahvistavat kiusaamiskyselyn toteuttamiseen toimipaikkojen vastuuhenkilöille resurssit viimeistään elokuussa
- vastuuhenkilö tiedottaa kyselystä muita opettajia, jakaa vastauslinkit ja koostaa raportit
- opiskelijoiden ja opettajien kyselyt toteutetaan Webropol-ohjelmistoa käyttäen yhtäaikaaisesti sovittuna ajankohtana. Vastaaminen tapahtuu omalla puhelimella oppitunnin alussa. Ajankohtana opettaja jakaa vastaamisessa käytettävän linkin opiskelijoille ja vastaa samalla myös itse opettajien linkin kautta. Vastuupettaja lähettää pyynnön vastaamiseen ja linkin myös TEO-jaksolla oleville opiskelijoille
- vastuuhenkilö kokoaa alakohtaiset raportit ja lukee kaikki avoimet palautteet heti. Tiedottaa mahdollisista akuuteista kiusaamistapauksista välittömästi koulutuspäällikköä. Toimittaa johtopäätökset, havainnot ja raportit koulutuspäällikölle.
- koulutuspäällikkö huolehtii tulosten käsittelystä kunkin alan tiimipalaverissa sekä tarvittavien korjaavien toimenpiteiden käynnistämisestä
- vastuuhenkilö laati inforuutuihin ja opiskelijoiden intraan tiedotteen tuloksista ja mahdollisista korjaavista toimenpiteistä yhteistyössä koulutuspäällikön kanssa
- toimipaikkojen vastuuhenkilöt laativat pedagogiselle ryhmälle yhdessä yhteenvedon tuloksista, kehityssuunnasta ja toimintamalliin tarvittavista muutoksista

Liitteet:

- Liite 1. Opiskelijoiden kiusaamiskyselyn kysymykset (pdf-tuloste Webropolista)
- Liite 2. Opettajien kiusaamiskyselyn kysymykset (pdf-tuloste Webropolista) .

Lisätietoja: Anne Koskinen, anne.koskinen@novida.fi

Novidan kiusaamiskysely

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Missä opiskelet *

- Lieto
- Loimaa
- Uusikaupunki

2. Opiskelemasi ala *

- Ajoneuvoala
- Elintarvikeala
- Hiusala
- Kauneudenhoitoala
- Kone- ja tuotantotekniikka
- Liiketoiminta
- Logistiikka
- Maatalousala
- Media-ala
- Prosessiteollisuus
- Rakennusala
- Ravintola- ja catering-ala
- Sosiaali- ja terveysala
- Sähkö- ja automaatioala
- Taideteollisuusala
- Talotekniikka
- Tekstiili- ja muotiala
- Tutkintoon valmentava koulutus (TUVA)
- Muu tai en halua kertoa

3. Ikäsi *

- Alle 18-vuotta
- Yli 18-vuotta

4. Oletko ollut Novidassa kiusaamisen tai häirinnän kohteena lukuvuonna 2024-25? *

- Kyllä
- En

5. Onko joku kiusannut sinua lukuvuoden 2024-25 aikana? Miten? (voit valita useamman osuvan vaihtoehdon tai ohittaa kysymyksen)

- Pilkannut, nimitellyt tai tahallisesti loukannut sinua?
- Levitellyt sinusta juoruja?
- Jättänyt sinut tarkoituksella ulkopuolelle tai ei huolinut sinua mukaan?
- Käyttänyt puhelinta tai internetiä levittääkseen ilkeitä puheita sinusta?
- Koskenut sinuun fyysisesti esimerkiksi töninyt, lyönyt, potkinut?
- Vahingoittanut, tuhonnut tai varastanut sinun omaisuuttasi?

6. Jollain muulla tavoin, miten?

7. Oletko havainnut Novidassa kiusaamista tai häirintää lukuvuonna 2024-25? *

- Kyllä
- En

8.

Oletko puuttunut tilanteeseen tai kertonut asiasta eteenpäin esim. oppilaitoksen henkilökunnalle?

Kyllä

En

9.

**Oletko nähnyt muita kiusattavan Novidassa? Miten? Voit valita useamman osu-
n vaihtoehdon tai ohittaa kysymyksen**

Fyysistä kiusaamista: Tämä sisältää tönimisen, lyömisen, potkimisen, nipistämisen, hiusten vetämisen tai minkä tahansa muun fyysisen aggressiivisen käytöksen, joka voi aiheuttaa toiselle kipua tai vahinkoa. Tämä voi sisältää myös toisen omaisuuden vahingoittamista, tuhoamista tai varastamista

Verbaalista kiusaamista: Tähän kuuluu nimittelemine, loukkaavat kommentit, uhkailut, pilkkaaminen, rasistiset tai seksistiset herjat, toisen nolaaminen ja häpäiseminen

Sosiaalista kiusaamista: Tämä voi tapahtua, kun kiusaaja levittää juoruja, valehtelee toisesta, yrittää pilata toisen maineen, sulkee uhrin ulkopuolelle tai manipuloi muita suhtautumaan uhriin negatiivisesti

Kyberkiusaamista: Tämä on kiusaamista, joka tapahtuu digitaalisilla alustoilla, kuten sosiaalisessa mediassa, tekstiviesteillä tai sähköpostilla. Se voi sisältää herjaavia viestejä, kuvien levittämistä ilman lupaa, valeprofiilien luomista tai muita toimia, jotka vahingoittavat toista henkilöä verkossa

Psykkistä kiusaamista: Tämä voi sisältää pelottelua, manipulointia, nöyryyttämistä, sosiaalista eristämistä tai muiden pelon tai stressin aiheuttamista

Seksuaalista kiusaamista: Sisältää ei-toivotut seksuaaliset kommentit, ehdotukset, koskettelu tai muu seksuaalissävytteinen häirintä

10. Muuta kiusaamista. Kerro Mitä?

11. Kuinka usein kiusaamista Novidassa on ilmennyt?

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Muutaman kerran lukuvuodessa

12. Onko kiusaaja joku omasta ryhmästäsi?

- Kyllä
- Ei

13. Onko kiusaamiseen puututtu oppilaitoksen taholta?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

14. Kuka oppilaitoksessa on puuttunut kiusaamiseen? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Vastuopettaja
- Muu opettaja
- Erityisopettaja
- Ammatillinen ohjaaja
- Koulutuspäällikkö
- Rehtori
- Terveystenhoitaja
- Opinto-ohjaaja
- Kuraattori
- Muu oppilaitoksen työntekijä esim. opintosihteri, keittiötyöntekijä, siistijä

15. Joku muu. Kuka?

16. Onko kiusaaminen loppunut, kun siihen on puututtu?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

17.

**Jos sinuun kohdistuisi kiusaamista, miten toivoisit, että tilanteeseen puututtaisiin
? Voit valita useamman vaihtoehdon**

- Yksilökohtainen keskustelu
- Keskustelu ryhmässä/ryhmälle
- Enemmän puhetta/keskustelua kiusaamisen vaikutuksista
- Keskustelu, jossa mukana kiusattu ja kiusaaja + opetushenkilöstö
- Keskustelu, jossa mukana kiusattu ja kiusaaja + opiskeluhuolto
- Tilanteen jatkuva seuranta + tarvittaessa kurinpitotoimet
- Huoltajalle ilmoittaminen (alle 18 vuotiaat)

18. Muu tapa. Mikä?

19.

Jos sinuun kohdistuisi kiusaamista, kenelle sinun olisi asiasta helpoin puhua? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Vastuopettaja
- Ammatillinen ohjaaja
- Koulutuspäällikkö
- Rehtori
- Muu opettaja
- Kuraattori
- Opinto-ohjaaja
- Erityisopettaja
- Terveystenhoitaja
- Tutor-opiskelija
- Muu oppilaitoksen työntekijä esim. opintos sihteeri, keittiötyöntekijä, siistijä
- Vanhemmat / huoltajat

20. Muu henkilö. Kuka?

21.

Millaista yhteistä tekemistä toivoisit Novidassa? (esimerkiksi tapahtumat, teemapäivät, kerhot)

22. Anna palautetta Novidan kiusaamiseen puuttumisesta

Novidan kiusaamiskysely opettajille

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Pääasiällisin toimipaikkasi *

- Lieto
- Uusikaupunki
- Loimaa Hämeentie
- Loimaa Myllykyläntie
- Loimaa Turuntie

2.

Oletko havainnut Novidassa opiskelijaan kohdistuvaa kiusaamista tai häirintää?

*

- Kyllä
- En

3.

Millaista havaitsemasi kiusaaminen tai häirintä on ollut? Voit valita useamman osuvan vaihtoehdon tai ohittaa kysymyksen.

Fyysistä kiusaamista: Tämä sisältää tönimisen, lyömisen, potkimisen, nipistämisen, hiusten vetämisen tai minkä tahansa muun fyysisen aggressiivisen käytöksen, joka voi aiheuttaa toiselle kipua tai vahinkoa. Tämä voi sisältää myös toisen omaisuuden vahingoittamista, tuhoamista tai varastamista

Verbaalista kiusaamista: Tähän kuuluu nimittelemine, loukkaavat kommentit, uhkailut, pilkkaaminen, rasistiset tai seksistiset herjat, toisen nolaaminen ja häpäiseminen

Sosiaalista kiusaamista: Tämä voi tapahtua, kun kiusaaja levittää juoruja, valehtelee toisesta, yrittää pilata toisen maineen, sulkee uhrin ulkopuolelle tai manipuloi muita suhtautumaan uhuriin negatiivisesti

- Kyberkiusaamista: Tämä on kiusaamista, joka tapahtuu digitaalisilla alustoilla, kuten sosiaalisessa mediassa, tekstiviesteillä tai sähköpostilla. Se voi sisältää herjaavia viestejä, kuvien levittämistä ilman lupaa, valeprofiilien luomista tai muita toimia, jotka vahingoittavat toista henkilöä verkossa
- Psyykkistä kiusaamista: Tämä voi sisältää pelottelua, manipulointia, nöyryyttämistä, sosiaalista eristämistä tai muiden pelon tai stressin aiheuttamista
- Seksuaalista kiusaamista: Sisältää ei-toivotut seksuaaliset kommentit, ehdotukset, koskettelu tai muu seksuaalissävyytteinen häirintä

4. Muuta. Kerro mitä?

5. Oletko puuttunut havaitsemaasi kiusaamiseen?

- Kyllä
- En

6. Miten olet puuttunut kiusaamiseen?

7. Miksi et ole puuttunut? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Pelko
- Osaamattomuus
- Vähäiset resurssit / kiire

8. Jokin muu syy. Mikä?

9.

Miten olet varmistanut, että havaitsemasi kiusaaminen tai häirintä on päättynyt?

10.

Miten Novidan kiusaamiseen puuttumisen toimintamallia tulisi kehittää? Löydät sen Novintrasta Opiskeluhoolto välilehdeltä

11.

Millaista tukea ja/tai perehdytystä kaipaisit kiusaamisen ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen?

12. Onko kiusaamisen ehkäisyn kampanjoista (esim. Hymyhanke) ollut sinulle hyötyä? Oletko saanut niiden avulla eväitä kiusaamisen ehkäisemiseen tai puuttumiseen? *

Kyllä

Ei

13. Millaista apua / hyötyä olet saanut?

14.

Haluatko antaa muuta palautetta tai kehittämisehdotuksia kiusaamisen ehkäisemisestä tai siihen puuttumisesta?
